

Klagande

Göteborgs universitet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 26 maj 2021, dnr 2021-01398, se Bilaga

Projekttitel: Undervisning av rörelsepraktiker i det svenska skolämnet idrott och hälsa: en kvalitativ studie om kommunikativa interaktioner mellan lärare och elever

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning ändrar inte det överklagade beslutet.

Bakgrund

Det övergripande syftet med projektet är att studera hur lärares språk och kroppsspråk kan påverka elevers rörelseinlärning, samt vilka faktorer som påverkar hur lärare kommunicerar och interagerar med elever. Det planeras att studera fyra gymnasielärare i idrott och hälsa från två olika gymnasieskolor i Göteborg samt fyra gymnasieklasser i vilka dessa lärare undervisar; totalt omfattas 80–120 elever i åldrarna 16–19 år. Inledningsvis genomförs intervjuer med lärarna och därefter observeras de under tre lektioner i följd. Lektionerna dokumenteras med hjälp av fältanteckningar och videoinspelningar. Slutligen genomförs utvärderingssamtal med respektive lärare. De fyra lärarna kommer därefter att jämföras beträffande användning av symboliskt språk och bakgrundsfaktorer som påverkar lärarnas undervisningsmetoder. Elever som väljer att inte delta, eller avbryter sitt deltagande i studien, kommer trots detta att delta i den ordinarie undervisningen, vilket innebär en risk att även dessa elever kan komma att filmas och ljudinspelas. Dessa elevers ansikten kommer att suddas ut vid publiceringen av resultaten. Övrigt material i vilket de framträder kommer inte att analyseras. All data kodas och kodnyckeln förvaras vid Göteborgs universitet.

Etikprövningsmyndigheten begärde en komplettering rörande formalia, bl.a. projekttiteln och den rättsliga grunden för inhämtande av personuppgifter. Myndigheten efterlyste även en utökad diskussion angående de risker som föreligger i och med att elever som inte samtyckt eller som väljer att avsluta sitt deltagande i förtid kan komma att filmas och/eller ljudinspelas samt vilka åtgärder som kommer att vidtas för att minimera denna risk. Vidare begärde myndigheten att betydelsen av forskningspersonernas sociala identiteter såsom kön, etnicitet och funktionsvariationer i förhållande till projektets syfte skulle beaktas i projektets forskningsetiska överväganden. Ansökan har avslagits med motiveringen att forskningsprojektet trots den komplettering som skett, var så allmänt beskrivet att det inte utan ytterligare preciseringar gick att bedöma ur forskningsetisk synpunkt.

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Västra Järnvägsgatan 3

Telefon

08-546 77 610 vx

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2021-08-16

Diarienummer

Ö 53-2021/3.1

Klaganden har anfört att ansökan kompletterats med det som initialt begärts och att man vid den första bedömningen inte fått någon indikation om att projektet var för allmänt beskrivet.

Skäl för beslutet

Av ansökan framgår att forskningen omfattas av etikprövningslagen.

Även om klaganden har bemött den kritik som funnits efter den första prövningen av ärendet och vidtagit åtgärder för att i möjligaste mån undvika att filma elever som avböjt deltagande i studien utan att dessa elever ska behöva avstå från idrottslektionerna i fråga, finner Överklagandenämnden att den frågeställning, som endast dryftas i forskningsplanen avsedd för fackmän, är ett etiskt problem.

Ett av studiens centrala syften är att jämföra om lärarnas bakgrund eller elevernas etnicitet, kön eller socioekonomiska bakgrund påverkar undervisningssituationerna. Detta beskrivs i etikansökan men nämns inte alls i informationen till forskningspersonerna, utan projektet framställs som en möjlighet för de medverkande lärarna att utveckla sin pedagogik och en möjlighet för eleverna att få förbättrade idrottslektioner. Forskningspersonerna informeras inte heller om hur skolorna som är föremål för forskningen väljs ut, dvs. att de ska ligga i två olika bostadsområden med olika socioekonomiska och kulturella förutsättningar, vilket säkerställs med hjälp av en förteckning från Skolverket. I förteckningen finns enligt uppgift information om andelen föräldrar med annan etnisk bakgrund än svensk vid specifika skolor samt föräldrarnas utbildningsnivå, vilket antas påverka lärarnas kommunikation med eleverna under lektionerna. I den aktuella ansökan har således informationen till forskningspersonerna inte den omfattning eller den innebörd att de tillfrågade personerna har möjlighet att på ett godtagbart sätt ta ställning till frågan om deltagande i forskning. Överklagandenämnden ändrar därför inte det överklagade beslutet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Ann-Christine Lindeblad, Yvonne Lundberg Giwerzman (föredragande), Kjell Asplund, Anna Sarkadi, Johan Fritzell, Bengt Gustafsson och Lena Näslund. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Carina Gunnarsson, Ingemar Engström, Bimbi Ollberg och Birgitta Hübinette samt kanslichefen Jörgen Svidén, administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren och juristerna Amelie Metz och Johanna Sjöcrona deltagit.

På Överklagandenämndens vägnar

Ann-Christine Lindeblad
Ordförande